

การศึกษาภาษาจีนพื้นฐาน เพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท

Basic Chinese Studies to Appropriately Communicate

อภิญา จอมพิจิตร (Apinya Chomphichit) *

บทคัดย่อ

บทความนี้ทำการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้คนไทยใช้ภาษาจีนไม่เหมาะสมขณะสื่อสาร โดยวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ ณ เมืองอู่ฮั่น จำนวน 25 คน จากการวิเคราะห์พบว่า ความแตกต่างระหว่างภาษา ความแตกต่างระหว่างสังคมและวัฒนธรรม การขาดแคลนตำรา และการขาดความรู้ภาษาจีน เป็น 4 สาเหตุหลักที่ทำให้คนไทยใช้ภาษาจีนผิดพลาดขณะสื่อสาร จากนั้นได้นำเสนอความสำคัญของการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท เนื่องจากเห็นว่าการใช้ภาษาจีนอย่างมีมารยาทนั้นจะทำให้การสื่อสารของทั้งสองฝ่ายบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเนื้อหาที่อธิบายพร้อมตัวอย่าง ประกอบไปด้วย 4 หมวดพื้นฐาน อันได้แก่ (1) การเรียกขาน (2) การแนะนำ (3) การทักทาย สอนทนา และ (4) หมวดย่อยอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ที่คนไทยจะได้รับจากการสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาท พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอนี้ต่าง ๆ ในการใช้ภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพขณะทำการสื่อสาร

คำสำคัญ: การสื่อสาร, ความรู้พื้นฐานภาษาจีน, การเรียกขาน, การแนะนำ, การทักทาย

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน e-mail: 1023873396@qq.com

Abstract

This research studies analyze reasons of why Thai people are inappropriately communicate. Moreover, the methodology of this research is interviewing 25 Thai students who are studying in Wuhan. The result of analysis shows that language barriers, culture differences, insufficient of learning material and lack of efficient knowledge in Chinese language are the 4 main reasons that making Thai people insufficiently use Chinese to communicate. It also presents the importance of when using Chinese in proper ways to appropriately communicate in the society. A well-mannered Chinese conversation will help the two parties' message achieve the communication objective and message will pass through sender to receiver correctly and appropriately. The explained information and given examples present in this article consist 4 basic elements: (1) addressing individual (2) introducing individual(s) (3) greeting and conversation, and (4) others sub-topic. Lastly, the article also presents the advantages for Thai people when they appropriately communicate as well as give suggestions in order to efficiently communicate in Chinese.

Keywords: Communication, Basic Chinese, Addressing individual, Introducing individual, Greeting

บทนำ

มนุษย์จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดหรือความรู้อื่นๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ “มารยาท” เพราะมารยาทคือปัจจัยสำคัญที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมของการสื่อสารของมนุษย์

“มารยาทในการสื่อสาร” คือ มาตรฐานทางพฤติกรรมที่ก่อรูปขึ้นในขณะที่มนุษย์มีการติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนระหว่างกัน เป็นมาตรฐานทางพฤติกรรมที่มี

การปฏิบัติมาเป็นเวลานานและเป็นที่ยอมรับของมวลชน (张岩松, 2014, p.11) มีรูปแบบและเนื้อหาค่อนข้างกว้าง อาทิเช่น มารยาทการจับมือ มารยาทการโอบกอด มารยาทการแต่งกาย รวมไปถึงมารยาทในการพูด ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของการติดต่อสื่อสาร

“มารยาทในการพูด” คือ การพูดที่ใช้ภาษาเหมาะสม มีน้ำเสียงอ่อนโยน สุภาพ ไพเราะ รวมไปถึงลักษณะท่าทางที่ใช้ประกอบการพูดอันมีความเหมาะสมกับเวลา และสถานที่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ผู้ฟังเกิดความเคารพ ศรัทธา เชื่อมั่น และเลื่อมใสในตัวผู้พูด

ในยุคสมัยที่มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก ภาษาที่ใช้สำหรับสื่อสารนั้นก็มีความหลากหลายเช่นกัน แต่เนื่องด้วยประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้“ภาษาจีน” กลายเป็นภาษาที่สังคมโลกนิยมในยุคปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลการใช้ภาษาจากประเทศจีน ทำให้ภาษาจีนเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น คนไทยเริ่มใช้ภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในด้านธุรกิจ ด้านการประกอบกิจการ และด้านการคบหาสมาคมกับผู้อื่น การใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้พูดจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีนและมีความรู้เกี่ยวกับมารยาทการใช้ภาษาจีน จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ในช่วงที่ผ่านมา มีนักวิชาการชาวจีนจำนวนมากทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท อาทิเช่น Xu Aiqin (2005) 《实用礼仪学》 ศึกษาเกี่ยวกับมารยาทในด้านต่าง ๆ ที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน Zhao Qing (2009) 《安慰语语用分析》 ทำการศึกษาวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการปลอบใจ Wang Li, Li Chengfeng (2012) 《每天学点社交礼仪》 ได้อธิบายถึงมารยาทในด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในสังคม Shi Wen (2012) 《称呼礼仪, 不该凋落的文化》 ทำการศึกษาเกี่ยวกับมารยาทในการเรียกขาน อันเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของจีนที่ไม่ควรสูญหาย และ Wang Lin (2014) 《介绍礼仪之浅见》 กล่าวถึงข้อคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับมารยาทในการแนะนำ เป็นต้น สำหรับประเทศไทยปัจจุบันยังไม่พบข้อมูลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับด้านนี้ และเนื่องด้วยวิจัยด้านนี้มีความสำคัญต่อการสื่อสารภาษาจีนอันส่งผลให้ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะทำการวิจัย “การศึกษาระดับพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท” เพราะมีความแปลกใหม่และเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ผู้เขียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ ณ เมืองอู่ฮั่น จำนวน 25 คน สัมภาษณ์ผู้สูงวัยชาวจีนจำนวน 3 คน การใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ข้อมูลจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ แบ่งแยกหมวดหมู่ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ซึ่งง่ายแก่การศึกษาเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ ณ เมืองอู่ฮั่น จำนวน 25 คน พบว่า ความแตกต่างระหว่างภาษา ความแตกต่างระหว่างสังคม และวัฒนธรรม ขาดแคลนตำรา และขาดความรู้ภาษาจีน เป็น 4 สาเหตุหลักที่ทำให้คนไทยใช้ภาษาจีนไม่เหมาะสมขณะสื่อสาร จากนั้นทำการศึกษาภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท โดยมีเนื้อหาสำคัญ 4 หมวด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ได้แก่ (1) การเรียกขาน (2) การแนะนำ (3) การทักทาย สนทนา และ (4) หมวดย่อยอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงประโยชน์ที่คนไทยจะได้รับจากการสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาท พร้อมกับนำเสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้ภาษาจีน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สาเหตุที่ทำให้คนไทยเลือกใช้ภาษาจีนไม่เหมาะสมขณะสื่อสาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์พูดคุย 4 สาเหตุหลักที่ทำให้คนไทยใช้ภาษาจีนไม่เหมาะสมขณะสื่อสาร คือ

1. **ความแตกต่างระหว่างภาษา:** ภาษาแต่ละภาษาล้วนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง หากเราต้องการที่จะใช้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาประจำชาติของเรามาใช้ในการสื่อสาร

แน่นอนว่าจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในภาษานั้น ๆ เป็นอย่างดี และภาษาไทยกับภาษาจีนก็มีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างที่จะกล่าวคือในภาษาไทยมีคำเสริมน้ำเสียงที่แสดงถึงความมีมารยาทโดยวางไว้ท้ายประโยคอย่างคำว่า “ครับ/คะ” หรือที่ได้ยินบ่อยๆ ว่า “สวัสดิ์ครับ สวัสดิ์คะ” แต่ในภาษาจีนไม่ปรากฏคำเหล่านี้ ไม่ว่าจะพูด “สวัสดิ์” หรือ “สวัสดิ์ครับ สวัสดิ์คะ” ล้วนใช้คำพูดเหมือนกันว่า你好! (Nǐhǎo!) ซึ่งแปลว่า “สวัสดิ์” วิธีที่จะทำให้คำว่า “สวัสดิ์” ในภาษาจีนมีความไพเราะและดูมีมารยาท คือ การเลือกใช้น้ำเสียง การแสดงออกทางอากัปกิริยาขณะพูด รวมไปถึงการเลือกใช้คำหรือสำนวนที่เป็นการยกระดับทางภาษา เช่น การถามผู้สูงอายุว่าทานข้าวแล้วหรือยัง ผู้พูดสามารถเปลี่ยนจากประโยค你吃饭了吗? (Nǐ chī fàn le ma?) เป็นประโยค 您吃饭了吗? (Nín chī fàn le ma?) จากประโยคตัวอย่างจะเห็นได้ว่าทั้งสองประโยคมีโครงสร้างเหมือนกันต่างกันแค่คำว่า 你 กับ 您 การเลือกใช้ 您 ที่แปลว่าคุณหรือท่านในภาษาจีน เป็นการแสดงความเคารพนับถือที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังหรือผู้ที่มีอายุมากกว่า ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีเมื่อได้ฟัง ผู้พูดก็ได้แสดงมารยาทที่ดีในการสื่อสาร ดังนั้น ขณะสื่อสารภาษาจีนหากผู้พูดขาดความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ จะส่งผลให้การสื่อสารของทั้งสองฝ่ายไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ บางครั้งอาจทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจผิดระหว่างกัน

2. ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม: ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การสื่อสารภาษาจีนของคนไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่คนไทยรับอิทธิพลจากความเป็นไทย ทำให้ขณะสื่อสารมักจะนำความเคยชินทางสังคมหรือวัฒนธรรมของตนมาใช้ในการสื่อสารภาษาจีน ตัวอย่างเช่น การถามหญิงสาวจีนว่า 结婚了吗? (Jiéhūn le ma? : แต่งงานหรือยัง) 为什么还没结婚? (Wèishénme hái méijiéhūn? : ทำไมยังไม่แต่งงาน) การถามในลักษณะนี้ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกอับอาย ไม่กล้าสนทนาด้วย หรืออาจถึงขั้นทำให้การสนทนานั้นต้องหยุดลงกลางคัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะในสังคมจีนค่อนข้างให้ความสำคัญกับการมีครอบครัวและการมีทายาทไว้สืบสกุล หญิงสาวจีนที่เรียนจบหรือถึงวัยแต่งงาน ก็จะต้องแต่งงานมีครอบครัว หากหญิงใดยังไม่แต่งงานจะถูกครอบครัวและสังคมรอบข้างกดดัน บางครั้งอาจโดนดูถูกหรือดูว่าในทางเสียหายว่าเพราะเหตุใดยังไม่แต่งงานมีครอบครัว แต่สำหรับสังคมไทยค่อนข้างมีความเป็นอิสระในเรื่องนี้ คำถามเรื่องการแต่งงานจึงไม่ใช่ปัญหาใหญ่สำหรับคนไทย อีกหนึ่งตัวอย่าง คือ การสนทนากันระหว่าง

การรับประทานอาหารกับแขก โดยคนไทยมักจะใช้ภาษาจีนในการถามแขกว่า 吃饱了吗? (Chī bǎo le ma? : กินอิ่มแล้วหรือยัง) คำถามเช่นนี้ในภาษาจีนจะมีความหมายแฝงว่าหากกินอิ่มแล้วก็สามารถกลับได้ ซึ่งเป็นความหมายในเชิงโล่งแกก คำพูดที่ค่อนข้างมีมารยาทและนิยมใช้ในขณะรับประทานอาหาร ภาษาจีนมักจะมีพูดว่า 多吃点儿! (Duō chī diǎnr! : กินเยอะๆ หน่อย) ซึ่งเป็นคำพูดที่แสดงถึงความเอาใจใส่ต่อแขกผู้มาเยือน และในขณะรับประทานอาหาร หากเราเห็นว่าแขกได้ทานข้าวที่อยู่ในจานหมดแล้ว เราไม่ควรถามแขกว่า 你要饭吗? (Nǐ yào fàn ma? : เธอจะเอาข้าวใหม่) เพราะคำพูดแบบนี้ในภาษาจีนจะใช้กับคนขอทาน หากใช้คำพูดนี้กับแขกจะทำให้แขกรู้สึกไม่พอใจ ในกรณีนี้หากเห็นว่าข้าวในจานของแขกหมดไม่ว่าแขกจะทานอิ่มแล้วหรือไม่ เราควรแสดงมารยาทตักข้าวเพิ่มให้แขก โดยพูดว่า 再加点儿饭 (Zài jiā diǎnr fàn. : เติมข้าวอีกหน่อย) หรือ 来, 我给你盛饭。(Lái, wǒ gěi nǐ chéng fàn: มาเดี๋ยวฉันจะตักข้าวให้) หากแขกรับประทานอาหารอิ่มแล้ว แขกก็จะบอกกับเราเองว่าอิ่มแล้วไม่ต้องการข้าวเพิ่มแล้ว พร้อมกับกล่าวขอบคุณ ฉะนั้น เราจะเห็นได้ว่าความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมจะส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิดต่อผู้พูด เพราะคำพูดและความหมายที่สื่อออกมาไม่ตรงตามเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด ถึงขั้นส่งผลให้ผู้พูดดูไม่มีมารยาทในสายตาผู้ฟัง

3. ขาดแคลนตำรา: แม้ว่าการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สื่อการเรียนการสอนก็มีมากมายหลากหลาย บางส่วนเป็นตำราที่คนจีนเขียนขึ้น บางส่วนเป็นตำราที่คนไทยเขียนขึ้น และบางส่วนเป็นตำราที่ร่วมมือกันระหว่างคนไทยกับคนจีน เนื้อหาในตำราครอบคลุมทั้ง 4 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน แต่หากต้องกล่าวถึงตำราเฉพาะด้านที่เน้นเรื่องการสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาทนั้นอาจยังไม่มีการจัดทำขึ้นสำหรับคนไทย โดยเนื้อหาในส่วนนี้มักจะแทรกอยู่ในตำราอื่น ๆ ซึ่งมีรายละเอียดค่อนข้างน้อย ส่วนตำราที่จัดทำขึ้นในจีนค่อนข้างเยอะ แต่การจัดทำไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนักศึกษาต่างชาติ นักศึกษาไทยรวมถึงนักศึกษาต่างชาติอื่น ๆ จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้ตำราเหล่านี้ในการศึกษา เพราะเนื้อหาแยกแ่การเรียนรู้อะไรและทำความเข้าใจ ทำให้การเรียนการสอนในด้านนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จในแวดวงการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในและต่างประเทศ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะสามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้ แต่ผู้ที่ใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาทในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพนั้นยังมีไม่มาก

4. **ขาดความรู้ด้านภาษาจีน:** เนื่องด้วยภาษาจีนเป็นภาษาค่อนข้างยากและซับซ้อน ผู้ที่จะสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และมีประสิทธิภาพนั้น แน่ใจว่าจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนในระดับหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้คำ การเลือกใช้สำนวน การหลีกเลี่ยงคำหรือสำนวนที่ไม่สุภาพ การเข้าใจความหมายของคำอย่างถ่องแท้ รวมถึงการรู้จักใช้คำหรือสำนวนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น หากผู้พูดมีความรู้ในส่วนนี้ไม่มากพอ จะส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดได้ง่ายขณะสื่อสาร

ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางและเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับคนไทยหรือผู้ที่สนใจ ได้ใช้ภาษาจีนสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ผู้เขียนจึงขอแนะนำเสนอเนื้อหาและความสำคัญเกี่ยวกับ “ภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท” พร้อมยกตัวอย่างประกอบในลำดับต่อไป

ภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท

1. การเรียกขาน

1.1 การเรียกชื่อสกุล

การเรียกชื่อสกุลของคู่สนทนา เช่น 张悦 (Zhāng Yüè) 苏明慧 (Sū Míng huì) จะใช้ในกรณีที่คู่สนทนามีอายุเท่ากัน เป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน เป็นเพื่อนร่วมงานกัน หรือเป็นคนสนิทกันกับผู้พูด หากคู่สนทนามีความสนิทสนมกับผู้พูดเป็นพิเศษ ผู้พูดสามารถเรียกชื่อคู่สนทนาได้โดยไม่ต้องใส่แซ่หรือนามสกุลไว้ด้านหน้า เช่น 兰兰 (Lánlan) 雪峰 (Xuěfēng) เป็นต้น

หากต้องการแสดงความสนิทสนมต่อคู่สนทนาที่มีอายุแตกต่างจากผู้พูด ผู้พูดสามารถนำ 老 (lǎo) 大 (dà) 小 (xiǎo) เติมไว้หน้าแซ่สกุลของคู่สนทนา หากคู่สนทนามีอายุมากกว่า ผู้พูดสามารถเรียกคู่สนทนาว่า 老赵 (Lǎo Zhào) 大王 (Dà Wáng) เป็นต้น แต่หากคู่สนทนามีอายุน้อยกว่า ผู้พูดสามารถเรียกคู่สนทนาว่า 小高 (Xiǎo Gāo) 小陈 (Xiǎo Chén) เป็นต้น

1.2 การเรียกทั่วไป

การเรียกบุคคลที่เป็นคู่สนทนากับผู้พูด คำที่นิยมใช้ทั่วไปในการเรียกแทนชื่อคือคำว่า 你 (nǐ) และ 您 (nín) คำว่า 你 (nǐ) ใช้เรียกคู่สนทนาที่อายุใกล้เคียง

เคียงกันหรือเป็นเพื่อนสนิทกัน หากคู่สนทนามีอายุมากกว่า จะใช้คำว่า 您 (nín) เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อคู่สนทนา กรณีที่คู่สนทนามีอายุใกล้เคียงกับผู้พูด แต่ขาดความสนิทสนม ผู้พูดสามารถใช้คำว่า 您 (nín) เรียกคู่สนทนาได้ และหากคู่สนทนามีจำนวนสองคนหรือสองคนขึ้นไป ผู้พูดสามารถเรียกคู่สนทนาว่า 你们 (nǐmen) ได้ แต่ไม่สามารถเรียกว่า 您们 (nínmen) ได้ เพราะไม่สอดคล้องกับหลักไวยากรณ์ภาษาจีนกลาง แต่สามารถใช้ 您二位 (nínèrwèi) 您二老 (nínèrlǎo) มาแทนได้

การเรียกคู่สนทนาที่ต้องการแยกชัดระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีวิธีการเรียกที่แตกต่างกันออกไป สำหรับผู้ชาย ภาษาจีนจะเรียกว่า 先生 (xiānsheng) สำหรับผู้หญิงจะแบ่งเป็นสองกรณี กรณีแรกสำหรับผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว จะเรียกว่า 夫人 (fúrén) กรณีที่สองสำหรับผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานจะเรียกว่า 小姐 (xiǎojiě) หากไม่ทราบว่าเป็นผู้หญิงคู่สนทนาของเราแต่งงานหรือยัง สามารถใช้คำว่า 小姐 (xiǎojiě) มาใช้ในการเรียกได้เหมือนกัน นอกจากนี้ หากรู้ข้อมูลบางส่วนของคู่สนทนา อาทิเช่น ชื่อสกุล ตำแหน่ง อาชีพ เราสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาเติมไว้ด้านหน้าของคำว่า 先生 (xiānsheng) 夫人 (fúrén) 小姐 (xiǎojiě) ได้ ตัวอย่างเช่น 黄金宝先生 (Huáng Jīnbǎo xiānsheng) 李夫人 (Lǐ fúrén) เป็นต้น

1.3 การเรียกผู้สูงอายุ

การเรียกขานผู้สูงอายุในสังคมจีน คำว่า 老 ถือเป็นคำเรียกขานที่แสดงความเคารพต่อผู้สูงอายุ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความหมายแฝงที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เบิกบานใจ เช่น เหตุการณ์ที่หญิงสาวกำลังจะขึ้นรถประจำทาง ขณะที่ประตูรถกำลังจะปิดได้มองเห็นผู้สูงอายุหลายท่านกำลังเดินเข้ามา หญิงสาวจึงตะโกนเรียกผู้สูงอายุทั้งหลายว่า 老头子、老太婆，快点！ (Lǎotóuzi, Lǎotàipó, kuàidiǎn: ตาแก่ยายแก่ เร็ว ๆ หน่อย) หญิงสาวแม้ว่าจะมีเจตนาที่ดี แต่การเลือกใช้คำ 老头子、老太婆 ทำให้ผู้สูงอายุได้ฟังแล้วรู้สึกไม่สบายใจ ดังนั้น ก่อนที่จะเรียกขานผู้สูงอายุควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับมารยาทในการเรียกขานผู้สูงอายุให้ดีเสียก่อน

สำหรับการเรียกผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุแต่ละท่านต่างมีความชอบที่แตกต่างกัน ซึ่งพิจารณาได้จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของผู้สูงอายุชาวจีน 3 ท่าน ตามด้านล่างดังนี้

(1) หยาง จวินอัน อายุ 68 ปี กล่าวว่า หากผู้สูงวัยเป็นบุคคลที่เรารู้จัก เราอาจจะเรียกท่านโดยเรียกชื่อและอาชีพรวมกัน เช่น 张老师 (Zhāng lǎoshī) 张医生 (Zhāngyīshēng) เป็นต้น สำหรับ 老先生 (lǎoxiānsheng) 老婆婆 (lǎopópo) 老大爷 (lǎodàyé) 老太太 (lǎotàitai) จะเหมาะกับผู้มีอายุ 70 ขึ้นไป และ 大伯 (dàbó) 大姐 (dàjiě) 大叔 (dàshū) 阿姨 (āyí) จะเหมาะกับผู้มีอายุระหว่าง 50-60 ปี

(2) จู หยวนเลียง อายุ 73 ปี กล่าวว่า ผู้สูงอายุล้วนยินดีให้ผู้อื่นเรียกตนว่า 老人家 (lǎorénjiā) นอกจากนี้จะสอดคล้องกับความเป็นจริงแล้ว ยังแสดงถึงความเคารพและทำให้ผู้สูงวัยรู้สึกอบอุ่น ภูมิความใกล้ชิดสนิทสนม

(3) หลี่ จื้อเหิง อายุ 74 ปี กล่าวว่า กรณีใส่แซ่หรือสกุลไว้หน้าคำว่า 老 เช่น ผู้สูงวัยแซ่ 李 เรียกท่านว่า 李老 จะทำให้ผู้สูงวัยรู้สึกอบอุ่น ฟังดูมีความไพเราะอ่อนหวาน

นอกจากคำเรียกขานผู้สูงวัยในข้างต้นแล้ว บทความของ 汪兴福¹ และบทความของ 江曾培² ยังกล่าวตรงกันอีกว่า การแสดงความเคารพต่อผู้สูงวัยสามารถแสดงออกได้ผ่านการเรียกขาน คำเรียกขานที่ชาวจีนนิยมใช้เรียกผู้สูงวัย ได้แก่ 老先生 (lǎoxiānsheng) 老人家 (lǎorénjiā) 老前辈 (lǎoqiánbèi) 老奶奶 (lǎonǎinai) 老大娘 (lǎodàniáng) 老师 (lǎoshī) 老丈 (lǎozhàng) เป็นต้น และการนำหน้าด้วยคำว่า 老 ถือเป็น การแสดงความเคารพนับถือที่ผู้อายุน้อยมีต่อผู้สูงวัย

1.4 การเรียกบุคคลตามตำแหน่งหรือสถานะทางอาชีพ

บุคคลกลุ่มนี้ประกอบไปด้วย ศาสตราจารย์ หมอ อาจารย์ เจ้าของร้านค้า รวมถึงตำแหน่งหรืออาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง หากคู่สนทนาคือบุคคลในกลุ่มนี้ ผู้พูดสามารถให้หลักการ “การเคารพผู้อื่น : 敬人原则” (Zhang Shiyan, 2008, p. 11) มาเป็นหลักการในการเรียกคู่สนทนา เพราะสังคมจีนเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับสถานะและหน้าตาทางสังคมเป็นอย่างมาก ในขณะที่สนทนา หากผู้พูดนำตำแหน่งหรือสถานะทางอาชีพของคู่สนทนามาใช้เรียกคู่สนทนา อาทิเช่น ศาสตราจารย์

¹ 汪兴福.称呼老人要文明用语.金陵晚报, 2014-09-22.

² 江曾培.摒弃对老人的不敬称呼.东方网, 2007-10-23.

เรียกว่า 教授 (jiàoshòu) หมอเรียกว่า 医生 (yīshēng) อาจารย์เรียกว่า 老师 (lǎoshī) เจ้าของร้านค้าเรียกว่า 老板 (lǎobǎn) นอกจากนี้ ยังสามารถใส่ชื่อสกุล ของคู่สนทนาไว้ด้านหน้าได้ เช่น 赫琳教授 (Hè Lín jiàoshòu) 张医生 (Zhāng yīshēng) 王老师 (Wánglǎoshī) 潘老板 (Pān lǎobǎn) เป็นต้น ซึ่งการเรียก เช่นนี้ ถือเป็น การแสดงความเคารพและเป็น การให้เกียรติทางสังคมแก่คู่สนทนา การถูกยกย่องทำให้คู่สนทนา รู้สึกมีหน้ามีตาในสังคมและเกิดความ รู้สึกที่ดีกับ ผู้พูด จนกระทั่งอาจมีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พูดในด้านต่าง ๆ ต่อไป

2. การแนะนำ

เสน่ห์อีกอย่างที่เรามักจะมองข้าม ไม่ค่อยให้ความสำคัญในรายละเอียด คือ “การแนะนำ” ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำผู้อื่นหรือการแนะนำตนเอง ถือเป็นมารยาท อย่างหนึ่งในสังคม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รายละเอียดดังจะกล่าวต่อไป

2.1 ความรู้พื้นฐานของการแนะนำ

การแนะนำเป็นสิ่งที่เราพบบ่อยในการติดต่อสื่อสารหรือพบปะแลกเปลี่ยนกัน ในสังคม การแนะนำมีหลากหลาย แต่ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำแบบใด การแนะนำนั้นมี 3 หลักเกณฑ์ที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญ อันประกอบด้วย 1. แนะนำผู้ที่มีอายุน้อยให้ผู้ที่มีอายุมากกว่าได้รู้จักก่อน 2. แนะนำฝ่ายชายให้ฝ่ายหญิงได้รู้จักก่อน 3. แนะนำผู้น้อยให้ผู้ใหญ่ได้รู้จักก่อน (Huang Shiping, 2002, p. 169) จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว บทความได้นำเสนอตัวอย่างคำพูดที่ใช้ในการแนะนำ ดังนี้

(1) การแนะนำผู้ที่มีอายุน้อยกว่าให้ผู้ที่มีอายุมากกว่าได้รู้จักก่อน ก่อนทำการแนะนำนั้น ผู้ทำการแนะนำจะต้องเชิญผู้ที่มีอายุน้อยมาอยู่ด้านหน้าผู้ที่มีอายุมากกว่า เพื่อเป็นการแสดงความเคารพ จากนั้นจึงทำการแนะนำ โดยแนะนำตามตัวอย่างได้ว่า 马叔叔，这是我的高中同学---黄一山。(Mǎ shūshu, zhè shì wǒ de gāozhōng tóngxüé---Huáng Yīshān.: ลุงหม่าครับ นี่คือน้องสมัยม.ป.ปลายของผม ชื่อฮวงอี้ซานครับ) และ 何阿姨，这位是我的嫂嫂---刘婷。(Hé āyí, zhè wèi shì wǒ de sāosao---Liú Tíng.: น้าเห่อครับ ท่านนี่คือพี่สะใภ้ของผม ชื่อหลิวติงครับ) เป็นต้น

(2) การแนะนำฝ่ายชายให้ฝ่ายหญิงได้รู้จักก่อน เช่น ในกรณีที่ต้องการแนะนำคุณเงิน (ชาย) ให้คุณหยาง (หญิง) รู้จัก และทั้งคู่เป็นบุคคลที่ผู้พูดรู้จัก ดังนั้น ผู้พูดสามารถแนะนำได้ว่า 杨小姐, 我来介绍一下, 这位是陈先生。(Yáng xiǎojiě, wǒ lái jièshào yíxià, zhè wèi shì Chén xiānshēng.: คุณหยางครับ ขอแนะนำหน่อยครับ ท่านนี่คือคุณเงินครับ) หรือ 杨小姐, 请允许我将陈先生介绍给你好吗? (Yáng xiǎojiě, qǐng yúnxǔ wǒ jiāng Chén xiānsheng jièshào gěi nǐ hǎo ma?: คุณหยางครับ ขออนุญาตให้ผมได้แนะนำคุณเงินให้คุณรู้จักได้ไหมครับ) หลังจากนั้นจึงแนะนำให้ทั้งคู่ได้รู้จักกัน

(3) การแนะนำผู้น้อยให้ผู้ใหญ่ได้รู้จักก่อน การแนะนำในลักษณะนี้จะใช้บ่อยระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชาในองค์กรหรือหน่วยงาน รวมถึงสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การแนะนำอาจารย์ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าคนใหม่ของภาควิชาภาษาจีนให้อธิการบดีได้รู้จัก ผู้ทำการแนะนำสามารถแนะนำได้ว่า 张校长, 这位是我们学校汉语系的新主任---吴老师。(Zhāng xiàozhǎng, zhè wèi shì wǒmen xuéxiào hànyǔxì de xīn zhǔrèn.: ท่านอธิการจงครับ ท่านนี่คือหัวหน้าภาควิชาภาษาจีนคนใหม่ของมหาวิทยาลัยเราครับ) หรือ หากต้องการแนะนำคุณหลี่ซึ่งเป็นเลขานุการของคุณหวางให้คุณจงได้รู้จัก สามารถแนะนำได้ว่า 张总, 这位是王总的秘书---李女士。(Zhāng zǒng, zhè wèi shì Wáng zǒng de mìshū---Lǐ nǚshì.: ผู้จัดการจงครับ ท่านนี่คือเลขานุการของผู้จัดการหวาง ชื่อว่าคุณหลี่) เป็นต้น

การแนะนำในสังคมมีหลายรูปแบบตามสถานการณ์ที่ต่างกันออกไป นอกจากหลักเกณฑ์สำคัญในช่วงต้น บทความยังได้ทำการสรุปมารยาทและข้อควรระวังในการแนะนำจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันพร้อมยกตัวอย่างประกอบ โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

(1) ควรแนะนำผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงานให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วได้รู้จักก่อน เพราะถือว่าหญิงที่แต่งงานแล้วมีความเป็นผู้ใหญ่กว่า ตัวอย่างเช่น ต้องการแนะนำเพื่อนผู้หญิงของผู้พูดให้คุณนายเจียงได้รู้จัก ผู้พูดสามารถพูดแนะนำได้ว่า 姜夫人, 让我来介绍一下, 这位是我的朋友---金小姐。(Jiāng fúrén, ràng wǒ lái jièshào yíxià, zhè wèi shì wǒ de péngyou---Jīn xiǎojiě.: คุณนายเจียงครับ ผมขอแนะนำหน่อยนะครับ คนนี่คือเพื่อนของผม ชื่อว่าคุณเงินครับ) หากไม่ทราบว่า

ผู้หญิงที่ถูกแนะนำแต่งงานแล้วหรือยัง ผู้พูดสามารถแนะนำได้ว่า 姜女士，我可以把我的朋友介绍给你吗？(Jiāng nǚshì, wǒ kěyǐ bǎ wǒ de péngyǒu jièshào gěi nǐ ma?: คุณเจียงครับ ผมสามารถแนะนำเพื่อนของผมให้คุณรู้จักได้ไหมครับ) หลังจากนั้นจึงทำการแนะนำชื่อต่อว่า 这位是金小姐，是我的中国朋友。(Zhè wèi shì Jīn xiǎojiě, shì wǒ de Zhōngguó péngyǒu.: คนนี้คือคุณจิน เป็นเพื่อนชาวจีนของผมครับ)

(2) นอกจากการแนะนำชื่อของทั้งคู่แล้ว ยังสามารถถือโอกาสแนะนำงานอดิเรก อาชีพ ตำแหน่งให้ทั้งคู่ได้รู้จักซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมหัวข้อในการสนทนาของทั้งสองฝ่ายยามแรกรู้จัก เช่น 王伟，这位是谢雨欣，我们单位的业余模特。(Wáng Wěi, zhè wèi shì Xiè Yǔxīn, wǒmen dānwèi de yèyú mótiè.: หวางเหว่ย นี่คือเซี่ยยะยวี่ซิ่น เป็นเพื่อนที่ทำงานเดียวกัน อาชีพเสริมของเขาคือนางแบบ) 谢雨欣，这位是我的大学同学---王伟，摄影高手。(Xiè Yǔxīn, zhè wèi shì wǒ de dàxué tóngxué---Wáng Wěi, shèyǐng gāoshǒu.: เซี่ยยะยวี่ซิ่น นี่คือเพื่อนสมัยมหาวิทยาลัยของฉัน ชื่อหวางเหว่ย เป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพเลยนะ)

2.2 การแนะนำตนเอง

การแนะนำตนเอง คือ การแนะนำให้ผู้อื่นได้รู้จักตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องพบบ่อยในการติดต่อสื่อสาร การแนะนำตนเองจะต้องระมัดระวังเรื่องคำพูด เพราะคำพูดเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงมารยาทของผู้พูดที่มีต่อบุคคลอื่น และยังเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ผู้พูดได้เป็นอย่างดี ขณะทำการแนะนำตนเอง สิ่งที่ต้องพูดเป็นอันดับแรกคือคำว่า 您好！ซึ่งเป็นบทนำที่ช่วยดึงดูดความสนใจจากผู้ฟัง หลังจากนั้นจึงแนะนำชื่อ สถานะ อาชีพหรือข้อมูลสั้น ๆ ที่ผู้พูดต้องการแนะนำให้ผู้อื่นรู้ ตัวอย่างเช่น 您好！我叫张慧，是中国学生。(Nín hǎo! Wǒ jiào Zhāng Huì, shì zhōngguó xuéshēng: สวัสดีคะ หนูชื่อจางหุย เป็นนักศึกษาชาวจีนคะ) นอกจากนี้สิ่งควรระมัดระวังหลังจากที่ผู้พูดแนะนำตนเองเรียบร้อยแล้ว คือ ไม่ควรถามกลับโดยใช้คำพูดที่ตรงเกินไป เช่น การถามชื่อ 你叫什么名字？(Nǐ jiào shénme míngzi?: เธอชื่ออะไร) เพราะเป็นคำพูดที่ดูไม่มีมารยาท เนื่องจากไม่สนิทสนมกันพอ หากต้องการทราบชื่อคู่สนทนา ผู้พูดควรถามว่า 请问您贵姓？(Qǐng wèn nín guì xìng: ขอเรียนถามครับ คุณชื่ออะไรครับ) 不知道怎么称呼您？

(Bù zhīdào zěnme chēnghuá nín?: ไม่ทราบว่าจะให้เรียกคุณว่าอะไรดีครับ)
ซึ่งเป็นคำถามที่แสดงความเคารพและให้เกียรติแก่ผู้ถูกถาม

การแนะนำตนเอง นอกจากต้องระวังในเรื่องการใช้ภาษาแล้ว น้ำเสียง
ลักษณะท่าทาง อากัปกริยาต่าง ๆ ที่แสดงออก ล้วนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการแนะนำ
ตนเองทั้งสิ้น

3. การทักทาย สनทนา

การทักทาย การสนทนา ถือเป็นกาไรไต่ถามสารทุกข์สุกดิบระหว่างกัน
การทักทายยามแรกเจอของแต่ละประเทศแต่ละภาษาก็จะแตกต่างกันไป เช่น
คนไทยเจอหน้ากันจะพูดว่า “สวัสดี” คนลาวเจอหน้ากันจะพูดว่า “สบายดี” คนอังกฤษ
เจอหน้ากันจะพูดว่า “วันนี้อากาศดีจัง” และในภาษาจีนจะพูดว่า 您吃了没有?
(Nín chī le méiyǒu?: คุณทานข้าวหรือยัง) 吃饭了吗? (Chī fàn le ma?:
ทานข้าวหรือยัง) 到哪里去? (Dào nǎlǐ qù?: จะไปไหน) ซึ่งเป็นประโยคพื้นฐาน
ที่ใช้กันทั่วไปและมีความหมายดีที่แฝงไปด้วยความห่วงใย

ในกรณีบุคคลที่ผู้พูดจะทำการทักทายมีความแตกต่างกันทางด้านอายุ
อาชีพ ผู้พูดสามารถปรับเปลี่ยนคำพูดในการทักทายหรือสนทนาได้ตามความ
เหมาะสม เช่น กรณีทักทายเด็ก ๆ ผู้พูดสามารถทักทายว่า 你叫什么名字? (Nǐ
jiào shénme míngzi?: หนูลืออะไร) 你几岁了? (Nǐ jǐ suì le?: หนูลือขวบแล้ว)
ทักทายบุคคลวัยทำงาน สามารถทักทายได้ว่า 您工作忙吗 (Nín gōngzuò máng
ma?: คุณทำงานยุ่งไหม) การทักทายผู้สูงอายุ ทักทายได้ว่า 您身体好吧! (Nín
shēntǐ hǎo ba: คุณสุขภาพดีนะครับ) และหากทักทายพ่อค้าแม่ค้า สามารถ
ทักทายว่า 生意好吗? (Shēngyì hǎo ma?: กิจการดีไหม) เป็นต้น

การใช้คำพูดในการทักทาย สนทนา มีหลากหลายรูปแบบตามสถานการณ์
ที่แตกต่างกัน การสังเกตหน้าตา ทรงผมหรือการแต่งตัวของผู้อื่น ถือเป็นจุดเริ่มต้น
ของการทักทายอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะโดยปกติคนเรามักจะชอบให้ผู้อื่นชื่นชมใน
ตนเอง หากนำคำชื่นชมเหล่านี้มาเป็นคำพูดเริ่มแรกสำหรับการทักทายถือเป็น
โอกาสเหมาะที่จะทำให้การสนทนานั้นราบรื่น อาทิเช่น หากบุคคลที่เราจะทักทาย
มีการเปลี่ยนทรงผม สามารถพูดทักทายได้ว่า 你的新发型真好看。(Nǐ de xīn fà
xíng zhēn hǎokàn.: ทรงผมทรงใหม่ของเธอสวยจัง) หากคนที่เราจะทักทายใส่

เสื้อผ้าชุดใหม่ เราอาจพูดทักทายว่า 这条裙子, 颜色很好看, 很适合于你。(Zhè tiào qúnzi, yánsè hěn hǎokàn, hěn shìhé yú nǐ: กระโปรงตัวนี้สีสวยดี เหมาะกับเธอมาก) เป็นต้น

การพบเจอกันตามสถานที่ต่าง ๆ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทักทายได้เช่นกัน เพื่อให้การทักทายดูเป็นธรรมชาติ เราควรใช้คำทักทายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานที่ที่เราพบปะกัน เช่น หากเจอบุคคลรู้จักกำลังเดินทางในตอนเช้าสามารถทักทายได้ว่า 上班去啊? (Shàngbān qù a?: ไปทำงานหรือ) หากพบคนรู้จักอยู่ในห้องสมุด จะทักทายได้ว่า 还在用功啊! (Hái zài yònggōng a!: ยังขยันอยู่อีกหรือ) หากไปเยี่ยมเยียนบ้านของผู้อื่น จะพูดทักทายได้ว่า 你们家布置得很漂亮。(Nǐmen jiā bùzhì de hěn piàoliàng.: บ้านของพวกคุณตกแต่งได้สวยมาก) และหากพบกับบุคคลที่เราไม่รู้จัก แต่เราต้องการเป็นฝ่ายเริ่มในการทักทาย กรณีนี้สามารถพูดทักทายในเรื่องอากาศ 今天的天气真舒服, 很凉快。(Jīntiān detiānqì zhēn shūfu, hěn liángkuai.: วันนี้อากาศดี เย็นสบาย) ซึ่งเป็นคำพูดทั่วไปที่ช่วยให้ทั้งคู่ไม่รู้สึกละอายใจ

หากการทักทายเกิดขึ้นกับบุคคลรอบข้างของผู้พูด เช่น เพื่อนเก่า เพื่อนสนิท หรือญาติ ๆ ที่มีความสนิทสนมชิดเชื้อกัน ผู้พูดสามารถใช้ประโยคคำถามมาใช้ในการทักทายได้ ซึ่งแสดงถึงความใส่ใจที่ผู้พูดมีให้ เช่น ถามเกี่ยวกับสุขภาพของพ่อแม่ 你爸爸妈妈最近身体好吧! (Nǐ bàba māma zuìjìn shēntǐ hǎo ba!: พ่อแม่ของเธอช่วงนี้สุขภาพแข็งแรงดีนะครับ) ถามเกี่ยวกับข่าวของเครื่องใช้ 你新买的电脑好用吗? (Nǐ xīn mǎi de diànnǎo hǎoyòng ma?: คอมพิวเตอร์ที่เธอซื้อใหม่ใช้ดีไหม) เป็นต้น คำถามที่ใช้ควรง่ายแก่การตอบ หลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่คำตอบเป็นการแสดงออกทางความคิดเห็น เช่น 你对现代的年轻人有何感想? (Nǐ duì xiàndài de niánqīng rén yǒu hé gǎnxiǎng?: คุณมีความรู้สึกอย่างไรกับวัยรุ่นในสมัยนี้) เพราะเป็นคำถามที่ต้องใช้เวลาและต้องให้รายละเอียดในการตอบ ทำให้ผู้ที่ถูกถามไม่อยากสนทนาตอบกลับ

สิ่งที่ควรคำนึงอย่างยิ่งในการทักทาย คือ การใช้คำพูดที่ทำให้เกิดการกระทบกระเทือนจิตใจของบุคคลที่เราสนทนาด้วย เพราะคนเราเกิดมาไม่ใช่ทุกคนที่เกิดมาแล้วสมบูรณ์แบบทุกอย่าง บางคนอาจเกิดมาเป็นคนพิการ หากผู้พูดจำเป็นต้องเอ่ยถึงพวกเขาแบบหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ควรเลือกใช้คำพูดที่สุภาพหรือไม่ตรงเกินไป

เช่น สำหรับคนพิการขา ควรพูดว่า 双腿行走不方便。(Shuāng tuǐ xíngzǒu bù fāngbiàn.: ขาทั้งสองข้างเดินไม่สะดวก) สำหรับคนพิการทางการได้ยิน ควรพูดว่า 失聪、耳背 (shīcōng,ěrbèi: พิการทางการได้ยิน) และสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ควรพูดว่า失明、眼睛不好使 (Shīmíng,yǎnjīng bù hǎoshǐ.: มองไม่เห็น ดวงตาไม่ค่อยดี) เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพและไม่เป็นการตอกย้ำข้อบกพร่องของผู้อื่น

4. อื่น ๆ

นอกจากมารยาทในการเรียกขาน การแนะนำ การทักทาย สนทนา ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว สำหรับการสื่อสารในสังคมยังมีมารยาทการพูดในด้านอื่น ๆ ที่ควรเรียนรู้และทำความเข้าใจ โดยเนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงมารยาทในการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 3 ด้าน คือ การชื่นชม การตำหนิ และการปลอบใจ

4.1 การชื่นชม

William James นักจิตวิทยาชาวอเมริกา กล่าวว่า “อุปสงค์อันเป็นแก่นแท้ของมนุษย์ คือ การปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่น” คนทุกคนล้วนต้องการการยอมรับหรือได้รับการชื่นชมจากสังคม ซึ่ง“การชื่นชม” ในที่นี้ คือ “การถ่ายทอดความรู้สึกชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญที่มีต่อเรื่องราวดี ๆ หรือบุคคลดี ๆ ออกมา” (现代汉语词典第六版, 2012, p. 87) และ “การพูด” กลายเป็นเครื่องมือหลักในการถ่ายทอดความรู้สึกเหล่านี้ เทคนิคและศิลปะในการพูดก็ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ความรู้สึกที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นมีความหมายในทางที่ดีและน่าฟัง ตัวอย่างเช่น

ในสังคมจีน การชมเด็กที่มีรูปร่างอวบอ้วน คนจีนจะพูดว่า 长得结实、健康 (Zhǎng de jiéshí,jiànkāng.: ข้างดูกำยำ แข็งแรงดีจัง) การชมเด็กที่มีรูปร่างผอมบาง คนจีนจะพูดว่า 长得真精神、灵活 (Zhǎng de zhēnjīngshén, línghuó.: ข้างดูแจ่มใส ปราดเปรี้ยวจริงเชียว) และการชมเด็กว่าน่ารัก คนจีนจะพูดว่า 这孩子真可爱 (Zhè hái zǐ zhēnkěài.: เด็กคนนี้น่ารักจัง) แต่สำหรับสังคมไทย การชมเด็กทั้ง 3 กรณี มีการใช้คำพูดที่แตกต่างจากภาษาจีน คือ การชมเด็กรูปร่างอวบอ้วน คนไทยจะพูดว่า “จ๋าม่าจ้งเลย” (长得真胖) การชมเด็กรูปร่างเล็กบอบบาง คนไทยจะพูดว่า “ตัวเล็กกระจั้มกระจั้ม” (长得小小的) และการชมเด็กน่ารัก คนไทยจะ

พูดว่า “เด็กคนนี้น่าชังจัง” (这孩子真丑) จากการเปรียบเทียบจะเห็นว่า ความแตกต่างของภาษาทำให้การเลือกใช้คำในการพูดมีความต่างกัน ดังนั้น หากเราต้องการใช้ภาษาจีนในการชม ควรศึกษาวัฒนธรรมการใช้ภาษาจีนให้ดีเสียก่อน และควรหลีกเลี่ยงการแปลตรงจากไทยเป็นจีน เพราะการแปลตรงอาจทำให้คำชื่นชมกลายเป็นคำตำหนิ และทำให้เด็กหรือผู้ฟังที่เป็นพ่อแม่ของเด็กเกิดความไม่พอใจเป็นได้

4.2 การตำหนิ

การทำดี การทำเด่น ทำให้เราได้รับการยอมรับหรือการยกย่องเชิดชูจากคนในสังคม แต่โชว่าเราจะได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นเสมอไป เพราะในชีวิตคนเราบางครั้งอาจมีการทำความผิดหรือผิดพลาดในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งตนเองจะเป็นผู้รู้ชัดในความผิดที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ผู้ที่รู้ชัดแจ้งในความผิดมากกว่าตัวเราคือบุคคลที่อยู่รอบข้าง เพราะบุคคลรอบข้างจะสังเกตเห็นการกระทำของเราได้ชัดเจนมากกว่าการที่เราสังเกตเห็น การกระทำของตนเอง

เมื่อมีความผิดหรือมีข้อผิดพลาด การถูกตำหนิคงเป็นสิ่งที่เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งสำคัญอย่างที่จะทำให้คำพูดในการตำหนิดูน่าเชื่อถือ คือมีเจตนาที่ดี น่าฟัง คือ การให้เกียรติ การเคารพศักดิ์ศรีของผู้ถูกตำหนิ เพราะสังคมจีนให้ความสำคัญอย่างมากกับคำนิยาม “面子” อันหมายถึง “หน้าตาและศักดิ์ศรีของบุคคล” คนเรามักไม่ยอมเสียหน้าหรือโดนดูถูก หากเรามองข้ามในส่วนนี้ อาจส่งผลให้ผู้ที่ถูกเราตำหนิเกิดอคติไม่ดีกับเราได้ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ในกรณีที่มิมีนักเรียนคนหนึ่งขาดเรียนโดยไม่ลา ครูคนแรกพูดกับนักเรียนต่อหน้าเพื่อนทั้งห้องด้วยน้ำเสียงตำหนิว่า 你又旷了一天课，下课后到我办公室来！ (Nǐ yòu kuàng le yì tiān kè, xià kè hòu dào wǒ bàngōngshì lái! : เธอขาดเรียนอีกแล้วหนึ่งวัน หลังเลิกเรียนไปพบครูที่ห้องพักครูด้วย) ส่วนครูอีกท่านพูดกับนักเรียนว่า 听我们班同学说你奶奶生病了，你昨天不来上课是因为要留在家里照顾奶奶，你奶奶好些了吗？ (Tīng wǒmen bān tóngxué shuō nǐ nǎinai shēngbìng le, nǐ zuótiān bùlái shàngkè shì yīnwéi yào liú zài jiālǐ zhàogù nǎinai, nǐ nǎinai zuìjīn hǎoxiē le ma?: ได้ข่าวจากเพื่อน ๆ ในห้องว่าย่าของเธอไม่สบาย เมื่อวานที่เธอไม่มาเรียนเพราะต้องอยู่บ้านดูแลคุณย่า คุณย่าของเธอดีขึ้นแล้วหรือยัง) จะสังเกตเห็นว่า ในเหตุการณ์เดียวกันครูทั้งสองท่านจะใช้คำพูดใน

การดำเนินนักเรียนที่แตกต่างกัน คำพูดของครูคนแรกทำให้นักเรียนรู้สึกกลัว รู้สึกเสียหน้า อับอายที่ครูตำหนิตนต่อหน้าเพื่อนร่วมห้อง จนทำให้เพื่อนร่วมห้องต่างมองมาที่ตน จากการตำหนิเช่นนี้อาจทำให้นักเรียนคนนั้นเกิดความรู้สึกไม่พอใจและรู้สึกไม่ดีต่อครู ถึงขั้นไม่อยากเข้าเรียนวิชาที่ครูคนนี้เป็นคนสอน ส่วนคำพูดของครูคนที่สองทำให้นักเรียนรู้สึกซาบซึ้งในความห่วงใยจากครู จากกรณีข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่าการเลือกเวลา เลือกลงสถานที่และเลือกใช้คำขณะพูด จะส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ได้นั้นแตกต่างกัน

สำหรับสังคมไทย หากนักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ครูสามารถพูดตำหนิหรือตักเตือนนักเรียนผู้กระทำผิดต่อหน้านักเรียนคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ถือเป็นการลงโทษนักเรียนผู้กระทำผิดและตักเตือนไม่ให้กระทำผิดรอบสอง ในขณะที่เดียวกันก็ถือเป็นการอบรมสั่งสอนนักเรียนคนอื่น ๆ ไปด้วย เพื่อให้ นักเรียนคนอื่น ๆ เห็นว่า การเป็นนักเรียนควรเคารพกฎระเบียบของโรงเรียน หากมี ผู้ใดฝ่าฝืนหรือกระทำผิด ผู้นั้นก็จะต้องยอมรับกับบทลงโทษที่โรงเรียนกำหนดไว้

4.3 การปลอบใจ

คนเราทุกคนล้วนได้เคยสัมผัสเรื่องราวต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ คนชรา ต่างก็เป็นเช่นนั้น และสิ่งที่ทุกคนต้องสัมผัสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็คือ ความทุกข์ ความโชคร้าย ความเจ็บปวด หรือเรื่องราวที่ทำให้คนเรารู้สึกไม่มีความสุข ไม่เบิกบาน ฯลฯ เมื่อคนเราประสบกับความทุกข์ ความโชคร้าย ความเจ็บปวด ความเสียใจ ฯลฯ สภาพจิตใจในขณะนั้นอาจแย่แ่และต้องการการปลอบใจ

现代汉语词典 (2012, p. 8) ได้ให้ความหมายของ “การปลอบใจ” ไว้ว่า คือ “การทำให้จิตใจสงบและสบาย” Brant R. Burleson นักจิตวิทยาชาวอเมริกา ก็ยังกล่าวอีกว่า “การปลอบใจ คือ การประคับประคองทางด้านความรู้สึก ชนิดหนึ่งที่มนุษย์มีความปรารถนาที่จะได้รับ...” และผู้ที่จะสามารถทำหน้าที่ในส่วนนี้ได้ดีก็คงไม่พ้นญาติสนิทมิตรสหาย ซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดของผู้ที่ต้องการการปลอบใจ เราในฐานะคนใกล้ชิดก็ไม่ควรละเลยหน้าที่ตรงนี้ ตัวอย่างเช่น

การปลอบใจเพื่อนในกรณีที่เพื่อนถูกขโมยสิ่งของมีค่า กรณีเช่นนี้ คนจีนมักจะพูดปลอบใจว่า 千金散尽还复来 (Qiānjīn sànjìn hái fù lái.: เงินทอง

แม้หายไปก็สามารถหาคลับมาใหม่ได้) 没关系, 破财免灾 (Méiguānxi, pò cái miǎn zāi.: ไม่เป็นไร การสูญเสียทรัพย์สินก็เหมือนเป็นการช่วยบดภัยออกจากเรา) สำหรับคนไทยนั้น มักจะใช้ภาษาไทยในการปลอบใจเพื่อนว่า “ ถือชะว่าทำบุญก็แล้วกัน” (就当为自己行善积德) การพูดเช่นนี้เกิดจากความเชื่อจากการนับถือศาสนาของคนไทย ที่เชื่อว่าการทำบุญจะส่งผลให้ตนเองมีความสุขความเจริญ ดังนั้น เมื่อของมีค่าถูกขโมย คนไทยก็จะคิดเองว่าสิ่งของที่สูญหายไปนั้นเป็นสิ่งที่เราได้รับริจาคทำบุญให้แก่ผู้อื่น และผลบุญก็จะส่งกลับมาสู่ตนเอง ในทางกลับกัน หากคนไทยใช้ความเคียดชังตรงนี้มาพูดปลอบใจคนจีน คนจีนอาจจะเกิดอาการงุนงงว่า การที่สิ่งของหายนั้นไปเกี่ยวข้องกับอะไรกับการทำบุญ เพราะในสังคมจีนไม่มีความเชื่อในส่วนนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาท

1. บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร: การสื่อสารในแต่ละครั้งต่างมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป แต่สิ่งที่เหมือนกันขณะสื่อสาร คือ การให้การสื่อสารในแต่ละครั้งบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การสื่อสารนั้นมีหลายรูปแบบ บ้างก็เพื่อแสดงความห่วงใย บ้างก็เพื่อติดต่อสอบถาม บ้างก็เพื่อการแนะนำ บ้างก็เพื่อยกย่องชมเชย ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารแบบใด เพียงแค่ผู้พูดรู้ที่จะใช้ภาษา รู้ที่จะใช้น้ำเสียง รู้ที่จะแสดงพฤติกรรม รู้ในสถานการณ์ มีความจริงใจ มีความเคารพต่อคู่สนทนา ทั้งหมดที่กล่าวมานี้รวมเรียกว่า “มารยาทในการสื่อสาร” ซึ่งสิ่งนี้เองที่จะทำให้การสื่อสารบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

2. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่ผู้พูด: ประโยชน์ที่ผู้พูดจะได้รับโดยตรงจากการสื่อสารอย่างมีมารยาทนั้น คือ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง เพราะไม่ว่าจะเป็นคำพูด น้ำเสียง หรือสิ่งอื่น ๆ ที่แสดงออกมาต่างเป็นตัวตัดสินสำคัญในการบ่งบอกความเป็นตัวตนของผู้พูด ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีนี้จะเป็นด่านแรกที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารและเป็นด่านแห่งการปูทางให้กับการสื่อสารในขั้นตอนต่อ ๆ ไป

3. สร้างความรู้สึกที่ดีแก่ผู้ฟัง: การสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาท ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการเลือกใช้ภาษา ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกที่ดีเมื่อได้ฟัง และเกิดความรู้สึกที่ดีที่จะ

ทำการสนทนาได้ตอบกับผู้พูด ทั้งนี้ ถือเป็น การเริ่มต้นที่ดีของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สร้างแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลรอบข้าง: การสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาท นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ผู้พูดและคู่สนทนาของผู้พูดแล้ว ยังถือเป็น การสร้างแบบอย่าง การเรียนรู้ที่ดีแก่บุคคลรอบข้างได้อีกด้วย โดยเฉพาะเด็ก ๆ และเยาวชนรุ่นใหม่ที่กำลังเติบโตเข้ามาใช้ชีวิตในสังคม หากพวกเขาเหล่านั้นได้ฟังการสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาทจากผู้ใหญ่ พวกเขาก็จะทำการเรียนรู้และเลียนแบบจากผู้ใหญ่รอบข้าง อันสอดคล้องกับคำกล่าวของ Ralph Waldo Emerson นักคิดชาวอเมริกาที่กล่าวไว้ว่า “คนทุกคนต่างมีส่วนดีอันควรคุณค่าแก่การที่เราจะไปศึกษาเรียนรู้” ซึ่งการเรียนรู้จากผู้อื่นถือเป็น การเรียนรู้นอกตำราที่สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ขณะทำการสื่อสารควรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ภาษาให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ หากไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าควรใช้ภาษาแบบใดในการสื่อสาร ผู้พูดควรเลือกใช้ภาษาหรือสำนวนที่มีความเป็นกลางมาใช้ แม้ว่าภาษาที่ใช้จะยังไม่สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็ยังถือว่าเป็นภาษาที่ฟังดูแล้วไม่เป็นการเสียมารยาท

2. ขณะสื่อสารผู้พูดควรระมัดระวังเรื่องการใช้ น้ำเสียงและลักษณะอาการกิริยา ท่าทางที่แสดงออกขณะพูด เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวสะท้อนภาพลักษณ์และมารยาทของผู้พูด

3. ขณะสื่อสารผู้พูดควรคำนึงถึงความแตกต่างทางภาษา ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม หากผู้พูดนำความเคยชินแบบไทยไปใช้ขณะสื่อสาร ด้วยความแตกต่างเหล่านี้ อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิดในตัวผู้พูด แม้ว่าผู้พูดจะมีเจตนาที่ดีก็ตาม

4. ขณะสื่อสารจะต้องแสดงความจริงใจ ความเป็นห่วงเป็นใย ความเคารพ นับถือ และไม่แสดงความดูถูกหรือพูดในทางไม่ดีต่อกัน หากทำได้เช่นนั้น ไม่ว่าจะ เป็นผู้พูดหรือผู้ฟังต่างก็จะได้รับความเป็นมิตรกลับมาจากฝ่ายตรงข้ามเสมอ

5. ขณะสื่อสารหากคู่สนทนาไม่มีความสนิทสนมหรือไม่รู้จักรับผู้พูดมาก่อน ผู้พูดไม่ควรคุยโอ้อวดกับผู้อื่นว่าตนเองมีความสนิทสนมและรู้จักกับคู่สนทนาเป็น อย่างดี เพราะนอกจากคู่สนทนาจะเกิดความงุนงงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ยังอาจ ทำการปฏิเสธที่จะสนทนากับผู้พูดอีกด้วย

การอภิปรายผล

มนุษย์เราจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทักษะอย่างหนึ่งที่มนุษย์ เราใช้ในการติดต่อสื่อสาร คือ “การพูด” ซึ่งการพูดมีความสำคัญต่อการสื่อสารที่ใช้ ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องอาศัยเรื่องมารยาทมาช่วยควบคุม พฤติกรรมการพูดในสังคมของมนุษย์ และในยุคสมัยที่มีการติดต่อสื่อสารกันอย่าง แพร่หลายทั่วโลก “ภาษาจีน” ได้กลายเป็นภาษาที่นิยมในสังคมโลก ทั้งในด้านการ ติดต่อเจรจาทางธุรกิจ ด้านการประกอบกิจการ และด้านการคบหาสมาคมกับผู้อื่น การใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้พูดจำเป็นต้องมีความรู้ พื้นฐานด้านภาษาจีน และมีความรู้เกี่ยวกับมารยาทในการใช้ภาษาจีน จึงจะทำให้ การสื่อสารของทั้งสองฝ่ายบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

บทความนี้ ในลำดับแรกได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้คนไทยเลือกใช้ ภาษากจีนไม่เหมาะสมขณะสื่อสาร โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับ นักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ ณ เมืองอู่ฮั่น จำนวน 25 คน ซึ่งสรุปได้ว่า ความแตก ต่างระหว่างภาษา ความแตกต่างระหว่างสังคมและวัฒนธรรม การขาดแคลนตำรา และการขาดความรู้ด้านภาษาจีน คือ 4 สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยเกิดข้อผิดพลาด ขณะสื่อสาร จากนั้นทำการอธิบาย “ภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่างมีมารยาท” โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 หมวดหลัก คือ (1) การเรียกขาน ประกอบด้วย การเรียกชื่อ สกุด การเรียกทั่วไป การเรียกผู้สูงวัย และการเรียกบุคคลตามตำแหน่งหรือสถานะ ทางอาชีพ (2) การแนะนำ ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานของการแนะนำ และการ แนะนำตนเอง (3) การทักทาย การสนทนา (4) อื่น ๆ ประกอบด้วย การชื่นชม การ ดำเนิน การลอบใจ

เนื้อหาข้างต้น ล้วนเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารอย่าง มีมารยาทในสังคม โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ชัดเจน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประโยชน์

ที่จะได้รับจากการสื่อสารภาษาจีนอย่างมีมารยาท รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้ภาษาจีน โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในบทความนี้จะสะดวกแก่การเรียนรู้และง่ายแก่การทำความเข้าใจ จนกระทั่งสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาบทความไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บรรณานุกรม

- Bi, Guozhen. (2013). Lun-Zhong-Xi-fang-li-yi-wen-hua-de-cha-yi-xing.gao-kao, 9(3), 97.
- Chen, Anping. (2003). Lun-she-jiao-li-yi-zai-ren-ji-jiao-wang-zhong-de-gong-neng (The Function Social Etiquette among People). An-hui-gong-ye-da-xue-xue-bao, 20(2), 93-94.
- Guo, Qingxia. (2001). Zhong-guo-jiu-li-yu-xian-dai-li-yi-zhi-bie.Jing-men-zhi-ye-ji-shu-xue-yuan-xue-bao, 16(2), 61-63.
- Guo, Qiujuan. (2013). Qian-tan-wo-guo-xian-dai-cheng-hu-zhi-li-yi.Ban-gong-shi-ye-wu, 21(10), 159-160.
- He, Zhaoxiong. (2000). Xin-bian-yu-yong-xue-gai-yao.Shang-hai:Shang-hai-wai-yu-jiao-xue-chu-ban-she.
- Huan, Shiping. (2002). Xian-dai-li-yi-xue.Wu-han:Wu-han-da-xue-chu-ban-she.
- Ma, Baofeng. (2013). Wei-wen-de-li-yi.Ying-yong-xie-zuo, 28(9), 25.
- Shi, Wen. (2012). Cheng-hu-li-yi,bu-gai-diao-luo-de-wen-hua.Hua-ren-shi-kan, 23(6), 62-63.
- Tang, Hua. (1992). Xian-dai-li-yi-qian-tan.Wai-jiao-xue-yuan-xue-bao, 8(5), 84-87.
- Wang, Li & Li, Chengfeng. (2012). Mei-tian-xue-dian-she-jiao-li-yi. Nei-meng-gu:Nei-meng-gu-ren-min-chu-ban-she.
- Wang, Lin.(2011). Xi-fang-wen-hua-li-yi-zhi"jie-shao-li-yi". Xiao-xue-jiao-xue-she-ji. 11(29), 34.
- Wang, Lin. (2014). Jie-shao-li-yi-zhi-qian-jian. Zhong-guo-xiao-wai-jiao-yu, 7(15), 114.
- Wang, Yanhui & Tian, Fang. (2013). Qian-tan-hu-shi-li-yi-yu-hu-shi-gong-zuo. Da-jia-jian-kang, 10(7), 186-187.
- Wen, Yunshui. (1999). An-wei-yu-chu-tan.Xiu-ci-xue-xi, 17(6), 1-2.

- Wu, Jieyi & Li, Cheng. (2005). Shi-lun-han-yu-she-jiao-cheng-hu-de-lei-xing. Hu-nan-ke-ji-xue-yuan-xue-bao, 26(8), 113-115.
- Xu, Aiqin. (2005). Shi-yong-li-yi-xue. Zhe-jiang : Zhe-jiang-da-xue-chu-ban-she.
- Xu, Shenghuan. (1992). Li-mao-yuan-ze-xin-shi.Wai-yu-xue-kan, 14(2), 1-7.
- Zhang, Guihua. (2006). Sheng-huo-zhong-chang-yong-de-jie-shao-li-yi. Dong-bei-zhi-chuang, 17(8), 54.
- Zhang, Yansong. (2008). Xian-dai-jiao-ji-li-yi.Bei-jing : Qing-hua-da-xue-chu-ban-she; Bei-jing-da-xue-chu-ban-she.
- Zhang, Yan. (2009). Zhong-Xi-she-jiao-li-yi-de-cha-yi. Chi-feng-xue-yuan-xue-bao, 30(6), 118-119.
- Zhao, Qing. (2008). An-hui-yu-yu-yong-fen-xi. Ke-jiao-wen-hui, 5(5), 243.
- Zhu, Yan. (2006). Xian-dai-li-yi-xue-gai-lun. Bei-jing:Qing-hua-da-xue-chu-ban-she.